

این شماره تقدیم می‌شود به
شهید
سردار غلامرضا سلیمانی

ویژه نامه جنگ رمضان | شماره ۲۸
جمعه ۱۴ فروردین ۱۴۰۵

جبهه
انرژی

کاری از اندیشکده نفت و انرژی
و گروه تحلیلی پتروپال

خطوط لوله نفتی عربستان و امارات

پاسخ به کنترل ایران در تنگه هرمز

سرمقاله

خواهند بود بخشی از ریسک ناشی از وابستگی مطلق به هرمز را کاهش دهند و از تکرار شرایط کنونی جلوگیری کنند.

در چنین وضعیتی، ایران برای پیشگیری از این روند باید از هم‌اکنون این تأسیسات را در محاسبات راهبردی خود مدنظر قرار دهد تا کشورهای منطقه آمیدی به دور زدن تنگه هرمز نداشته باشند؛ چه این اقدام به صورت مستقیم از سوی ایران انجام گیرد و چه از طریق متحدان منطقه‌ای مانند یمن. در حال حاضر، موقعیت خاصی ایجاد شده است که در آن بیشتر کشورهای صادرکننده نفت، صادرات خود را که از تنگه هرمز انجام می‌داند، متوقف کرده‌اند و عبور و تجارت آن‌ها مستقیماً منوط به اراده و اجازه ایران است.

در این میان، اگر کشوری همچنان از خطوط لوله به صادرات نفت خود ادامه می‌دهد، باید مانع آن شد تا نقش و قدرت تنگه هرمز به‌طور کامل و آشکار نمایان گردد. در نتیجه، کنترل جریان نفت خاورمیانه و به تبع آن، تأثیرگذاری بر قیمت جهانی نفت، در اختیار ایران قرار خواهد گرفت و تهران می‌تواند از این ابزار برای افزایش فشار بر ایالات متحده، توقف تجاوزات و وادار کردن آن به عقب‌نشینی از منطقه بهره گیرد. ♦

اختلال در تنگه هرمز، این خط لوله می‌تواند نقش حیاتی در حفظ جریان صادرات نفت عربستان ایفا کند، هرچند ظرفیت آن همچنان کمتر از کل صادرات این کشور است.

در کنار عربستان، امارات متحده عربی نیز با ایجاد خط لوله حبشان-فجیره گامی مهم در جهت کاهش وابستگی به هرمز برداشته است. این خط لوله نفت خام را از میدان‌های نفتی ابوظبی به بندر فجیره در ساحل دریای عمان منتقل می‌کند. ظرفیت این خط لوله حدود ۱.۵ میلیون بشکه در روز است و به امارات امکان می‌دهد بخشی از نفت خود را مستقیماً از خارج خلیج فارس صادر کند. بندر فجیره طی سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین مراکز ذخیره‌سازی و ترانزیت نفت در منطقه تبدیل شده و سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای برای توسعه پایانه‌های نفتی و مخازن ذخیره در آن انجام شده است.

با توجه به افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی در منطقه و تجربه اختلال در مسیرهای دریایی، انتظار می‌رود کشورهای خلیج فارس در آینده توجه بیشتری به توسعه زیرساخت‌های جایگزین نشان دهند. احتمال افزایش ظرفیت خطوط لوله موجود، ایجاد مسیرهای انتقال جدید به بنادر خارج از خلیج فارس و توسعه پایانه‌های صادراتی در دریای سرخ و دریای عمان از جمله گزینه‌هایی است که می‌تواند در دستور کار قرار گیرد. چنین اقداماتی به این کشورها کمک می‌کند تا انعطاف‌پذیری بیشتری در صادرات انرژی داشته باشند و در برابر ریسک‌های امنیتی مرتبط با تنگه هرمز آسیب‌پذیری کمتری تجربه کنند.

ایران در شرایط کنونی توانسته است از موقعیت راهبردی تنگه هرمز به خوبی بهره‌برداری کند. نکته‌ی مهم‌تر آن است که باید تأثیر و کارآمدی این اقدام در آینده نیز حفظ و تضمین شود. بستن تنگه هرمز نباید اقدامی مقطعی و یک‌باره باشد که پس از پایان شرایط کنونی، اثرگذاری خود را از دست بدهد. برای دستیابی به چنین هدفی، ایران باید از هم‌اکنون به خنثی‌سازی اقدامات و پروژه‌هایی بپردازد که در پی کاهش اهمیت و تأثیر تنگه هرمز هستند؛ از جمله توسعه‌ی خطوط لوله نفتی در کشورهای منطقه.

این خطوط لوله، حتی در وضعیت فعلی نیز توانسته‌اند بخشی از فشار ناشی از اختلال در تنگه هرمز را جبران کنند و در آینده، پس از برقراری ثبات نسبی و پایان درگیری‌ها، بدون تردید کشورهای حاشیه خلیج فارس برای توسعه‌ی این زیرساخت‌ها و کاهش وابستگی خود به تنگه هرمز تلاش بیشتری خواهند کرد. هرچند این کشورها نمی‌توانند به‌طور کامل صادرات نفت خود را از طریق خطوط لوله انجام دهند، اما قادر

♦ | اختلال در تنگه هرمز به دلیل تجاوز غیرقانونی

امریکا-اسرائیل به ایران، باردیگر اهمیت مسیره‌ای جایگزین برای صادرات نفت خلیج فارس را برجسته کرده است. این تنگه یکی از مهم‌ترین گلوگاه‌های انرژی جهان محسوب می‌شود و بخش قابل توجهی از صادرات نفت کشورهای خلیج فارس از طریق آن انجام می‌گیرد. در چنین شرایطی، کشورهایی مانند عربستان سعودی و امارات متحده عربی طی سال‌های گذشته تلاش کرده‌اند با توسعه خطوط لوله‌ای که از تنگه هرمز عبور نمی‌کنند، ریسک وابستگی به این مسیر را کاهش دهند.

مهم‌ترین زیرساخت جایگزین در منطقه، خط لوله شرق-غرب عربستان سعودی است که به نام «پترولاین» نیز شناخته می‌شود. این خط لوله نفت را از میدابین نفتی شرق عربستان در نزدیکی خلیج فارس به بندر ینبع در ساحل دریای سرخ منتقل می‌کند. ظرفیت این خط لوله در حدود پنج میلیون بشکه در روز برآورد می‌شود و به عربستان اجازه می‌دهد بخشی از صادرات خود را بدون عبور از تنگه هرمز به بازارهای جهانی ارسال کند. بندر ینبع نیز به دلیل دسترسی مستقیم به دریای سرخ و مسیر کانال سوئز، امکان انتقال نفت به بازارهای اروپا و آمریکا را فراهم می‌کند. در سناریوی تشدید

رصد انرژی

عمان؛ پل انرژی در حاشیه تنگه هرمز

خطوط لوله منطقه‌ای تأمین می‌کند. در حال حاضر بخش عمده برق عمان با گاز طبیعی تولید می‌شود؛ اقدامی که علاوه بر کاهش مصرف سوخت‌های مایع در نیروگاه‌ها، هزینه تولید انرژی را نیز کاهش داده است. هم‌زمان برنامه‌هایی برای توسعه سوخت‌های کم‌کربن نظیر آمونیاک و متانول در دستور کار قرار گرفته است.

در کنار این تحولات، پروژه پالایشگاه «الدقم» با ظرفیت حدود ۲۳۰ هزار بشکه در روز به یکی از مهم‌ترین طرح‌های راهبردی عمان تبدیل شده است. قرارگیری این مجتمع در سواحل دریای عمان و خارج از تنگه هرمز، امکان دسترسی مستقیم به مسیرهای اصلی تجارت انرژی را فراهم می‌کند و این کشور را به گزینه‌ای امن برای توسعه تجارت فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی در منطقه بدل ساخته است.

/ مرکز مطالعات زنجیره ارزش

عمان با جمعیتی حدود ۴.۶ میلیون نفر و تولید ناخالص داخلی نزدیک به ۱۱۵ میلیارد دلار، یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان نفت خام در میان کشورهای غیرعضو اوپک در خاورمیانه به شمار می‌رود. این کشور روزانه بیش از یک میلیون بشکه نفت تولید می‌کند که حدود ۸۵۰ هزار بشکه از آن صادر می‌شود. اقتصاد عمان همچنان وابستگی بالایی به بخش انرژی دارد؛ به گونه‌ای که نزدیک به دو سوم درآمدهای دولت از محل نفت و گاز تأمین می‌شود. بخش عمده نفت صادراتی عمان نیز راهی بازارهای آسیایی، به‌ویژه چین، می‌شود که یکی از اصلی‌ترین مشتریان انرژی این کشور محسوب می‌شود.

در حوزه گاز طبیعی، عمان در سال‌های اخیر رویکردی متفاوت اتخاذ کرده است. برای تأمین خوراک صنایع پایین‌دستی و تولید برق پایدار، این کشور به واردات گاز طبیعی روی آورده و بخشی از نیاز خود را از طریق

● **یکی از شرکت‌هایی که زدیم ۲ برابر فولاد مبارکه ارزش داشت**

سختگوی ستاد کل نیروهای مسلح: یکی از شرکت‌هایی که هدف قرار دادیم ارزشش ۲ برابر فولاد مبارکه اصفهان است و سرمایه و محصولش برای آمریکایی‌هاست.

● **ترامپ دوباره آمریکا را بزرگ کرد/ تورم ۳.۵ درصدی در انتظار آمریکا**

بین قیمت نفت آمریکا و تورم شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)، یک همبستگی تقریباً بی‌نقص وجود دارد؛ چیزی شبیه دو عقربه که همیشه با هم می‌چرخند.

● **عربستان همچنان تنگه هرمز را دور می‌زند**

عربستان برای دور زدن بحران تنگه هرمز، صادرات از بندر Yanbu را از حدود ۱ به ۵ میلیون بشکه در روز رسانده (۲ برابر در ۲ هفته)؛ هم‌زمان خط لوله شرق-غرب با ظرفیت کامل ۷ میلیون بشکه در روز فعال است که از این مقدار ۵ میلیون صادر و ۲ میلیون پالایش می‌شود و در مجموع حدود ۴۵٪ از نفت صادرات خلیج فارس جبران شده است.

● **قیمت نفت خام ایران از برنت بیشتر شد!**

بلومبرگ نوشت: نفت ایران برای اولین بار از ماه مه ۲۰۲۲ با قیمت بالاتر نسبت به شاخص جهانی برنت معامله می‌شود. این اتفاق یک بازگشت شدید از تخفیف‌های سنگین است که معمولاً تجارت نفت این کشور در شرایط تحریم تجربه می‌کند.